

En vinnande känsla för språk

Intervju med Tiia Ojala Text Siljastina Rönnkvist Foto Juliana Wiklund

Tiia Ojala har under cirka tio år arbetat som lärare inom sfi samt på språkintroduktion. Idag är hon förstelärare i svenska som andraspråk och arbetar med en introduktionsgrupp. Just nu skriver hon som bäst på en helt ny lärobok för nyanlända ungdomar.

Berätta om din nya bok.
– Det blir en lärobok som vänder sig till nyanlända barn och ungdomar på högstadiet eller på språkintroduktion. Ämnesinnehållet i boken kommer från de centrala innehållen i årskurs 7-9, Lgr 11. Övningarna i boken är språk- och kunskapsutvecklande med fokus på svenska som andraspråk. Arbetsnamnet är "Upptäck NO/SO".

” Genom att arbeta med skolspråk och ämnesinnehåll får eleverna kunskaper att bygga vidare på under resten av livet.

Behövs det särskilda läroböcker för nyanlända?

– Ja, jag tycker det. Det är väldigt viktigt för ungdomarna att få tillgång till skolspråket så snabbt det bara går. De behöver lära sig skolbegrepp, exempelvis hur man läser biologi-texter, och inte i första hand vad ordet för exempelvis "soffa" är. Barnen på grundskolans språkintroduktion behöver utmanas kognitivt och ha en bok där vi konkret jobbar med de olika ämnena.

Bör nyanlända gå i "vanliga" klasser direkt, tycker du?

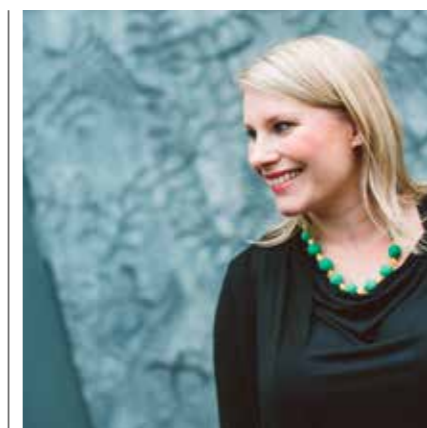
– Nej, det tycker jag inte. Det finns två olika system för att jobba med nyanlända i grundskolan: introduktionsgrupp/förberedelseklass och direkt inkludering. En del tycker att det ökar segregeringen för eleverna att gå i en introduktionsgrupp först, men för mig blir effekten den motsatta. Jag tycker att det är värre för de nyanlända att kastas in i en "vanlig" årskurs åtta-klass direkt, utan möjlighet att förstå språket.

Berätta om din nuvarande roll.

– Jag arbetar med att organisera nyanländas mottagande på skolan i Hovsjö och jag undervisar även i en introduktionsgrupp. Nyanlända är ett väldigt aktuellt begrepp just nu. Många skolor och kommuner står lite handfallna och har kanske inte alltid de rätta, kulturella kunskaperna eller organisationen för att hantera barnen och ungdomarna på bästa sätt.

Hur arbetar du själv med nyanlända i klassrummet?

– Jag jobbar väldigt mycket med själva skolspråket och ämnesinnehållet. Det tar fem till åtta år att bygga ett skolspråk och den tiden har vi tyvärr inte. Därför måste vi effektivisera undervisningen. För mig är nyckeln språk och kunskap. Genom att arbeta med skolspråk och ämnesinnehåll får eleverna kunskaper att bygga vidare på under resten av livet.

Tiia Ojala in på livet

BAKGRUND Magister i svenska som andraspråk, tyska och lingvistik vid universitet i Sverige. Har arbetat som lärare på sfi och som lärare på språkintroduktion.

FAMILJ Man och två barn, 3,5 år och 8 år. Barnen är tvåspråkiga, "att ha flera språk ger ett rikare liv".

JUST NU Arbetar som förstelärare i svenska som andraspråk i grundskolan i Hovsjö, Södertälje. Undervisar nyanlända i en introduktionsgrupp.

FRAMTIDEN Fortsätta att skriva läroböcker och påverka nyanländas situation.

FRITID Umgås med familj och vänner. Tiia gillar att resa och älskar i synnerhet Västafrika. För två år sedan bodde hon med några andra kvinnor i en hydda i Gambia, vilket hon tyckte var en underbar upplevelse.

Årets debutantpris Lärkungen 2014 tilldelas Tiia Ojala

” Med sitt omfattande läromedelspaket Resan hit, ett SFI-material för elever med bristfällig skolbakgrund, ser vi Tiia Ojala som en värdig vinnare av Lärkungepriset. Hennes lättlästa texter har ett elevperspektiv, vilket kan skapa igenkännande glädje och bidra till engagemang och läslust hos ovana läsare. Dessutom bidrar böckerna till att förståelse och tolerans för nyanlända elevers erfarenheter och livssituation kan öka på svenska skolor.

Vad skiljer undervisningen åt?

– Det kräver mycket struktur för att hantera undervisningen på ett bra sätt. I min grupp har alla elever exempelvis ett eget schema, utifrån sina egna, specifika behov och förutsättningar. Målet är att de nyanlända ska gå över till vanliga klasser, så fort de är redo för det. Ibland kan det gå så pass fort som tre månader, ibland tar det mycket längre tid. Och det måste det få göra.

Vilka utmaningar ställs lärarna inför ute i klasserna?

– Att undervisa klasser med nyanlända ställer stora krav på lärarna. De ska klara av att dels vara ämneslärare i exempelvis SO, och dels hinna hjälpa nyanlända med språk. Det gäller att hitta nya sätt att undervisa på. Det krävs mycket kunskaper i hur man undervisar skolspråket och det är nödvändigt att använda ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Har du några tips till andra lärare ute i landet?

– Jag tror att man måste se sig som språklärare, oavsett ämne, och veta hur man jobbar språkligt. Det gäller alla, från lärarna i matematik till idrott. Det blir väldigt svårt för de nyanlända barnen att lyckas, om det inte har språket. Metoden med språk och kunskap är nyckeln till väldigt mycket.

Är du nöjd med hur nyanlända tas emot i er skola?

– Ja, jag är jättestolt över det jag har byggt upp, från kaos till struktur. Jag arbetar utifrån ett sätt som fungerar och jag får mycket positiv feedback, i synnerhet av de andra lärarna, vilket känns väldigt kul och givande.

Vilken roll spelar skolan för de nyanlända ungdomarna?

– Skolan blir platsen där vi försöker normalisera tillvaron för barnen och ungdomarna. Men vi lärare är inte psykologer. Barnen behöver få prata med en professionell om sina upplevelser. I synnerhet ensamkommande barn mår väldigt dåligt. Vissa av dem kommer från hemiska förhållanden som krig och svält, och har ett stort behov av stödsamtal. Den hjälp som finns i samhället idag räcker inte. Mer måste göras.

.....

Sveriges Läromedelsförfattares Förbund i motiveringen för Läromedelsförfattarpriset Årets debutant